

82

2-16

910

u. y.

u. p.

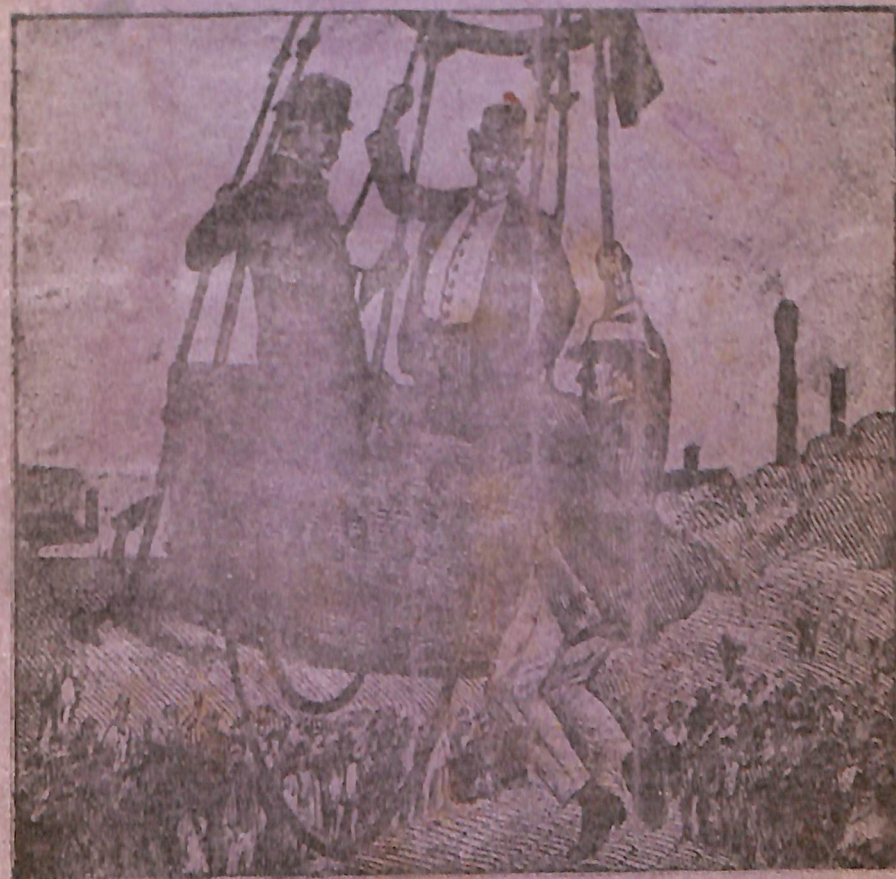
ՆԱԹ ԲԻՆԳԵՐԹԸՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՀՈՋԱԿԱԽՈՐ ԳԱՂՏՆԻ
ՈՍՏԻԿԱՆԻՆ ՆՈՐ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԹԱՐԳՄ. Ժ. Շ.

ԹԻԻ 1

ՕԳԻ ՄԷՋ ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ՄԶ

Այն պահուն երբ օդապարիկը կը բարձրանար, իրեն նետ տանելով
չարագործները, Բինգերթըն՝ որ մտաեցած էր մէկ ոստումով կառ-
չեցաւ չուաններուն:

53146-42

39755 - 67

ՊԵՏԵՆ ԶԱՐԳԱՐԵՐ
ԿՐԻՍ ԶԱՆՈՒ ԶՈՅՈՐՈՒՄ
ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ

Նիւ Եօրքի ձեպընթաց կառախումբը, որուն մէջ կը գտնուէր Նայթ Բինքէրթըն, երկու ժամէ ի վեր մեկնած էր Զիքակոյի կայարանէն: Հռչակաւոր դադտնի ոտտիկանը այդ քաղաքին ոտտիկանութեան կողմէ կանչուած էր օդ-նելու համար իրեն որ ձերբակալէ գողերու և դրամանենդ-ներու խումբ մը: Բինքէրթըն տեղւոյն վրայ գացած էր և քանի մը ժամ ետք ամբողջ խումբը բանտարկուած էր: Այս ձերբակալումը իրեն համար խաղ մը միայն եղած էր:

Ա. կարգի վակոնի մը մէջ հանգիտտ կերպով դեռեղ-ուած, գաղտնի ոտտիկանը կառախումբին երկու կողմը պարզուող գիւղանկարը կը դիտէր: Զեպընթացը շատոնց հեռացած էր Միչիկայի լիճին եղերքներէն, ու արդէն է-րիէ լիճը կը տեսնուէր հեռուէն: Շատ չանցած, Քլիվէնդ-պէտի հասնէին:

Յանկարծ Բինքէրթըն սկսաւ ուշադրութեամբ բան մը դիտել օդին մէջ: Ուրիշ ճամբորդներ հետեւեցան իր օրի-նակին և քիչ մը վերջ, կառախումբին բոլոր ուղեւորները յուզումի մատնուեցան:

— Օդապարիկ մը... նայեցէք, օդապարիկ մը, կը պոռային: Նաւակին մէջ երկու հոգի կայ և տակը, տե-սէ՛ք, երբորդ անձ մը կայ, երկար չուանէ մը կախուած:

— Անշուշտ լարախաղաց մըն է: Այս տեսակ բաներ կը տեսնուին երբեմն քանադայիներուն մէջ, ըսին ճամբորդնե-րէն ոմանք:

— Բայց ո՛չ, դիտել տուաւ ուրիշ մը: Օդապարիկը բաւական բարձրացած է և լարախաղացը, — եթէ ստուգիւ լարախաղաց մըն է —, պէտք է սկսէր իր խաղերուն: Արդ, ամենամիտքը շարժում մը չընէր:

Բինքէրթըն մասնակցած չէր այս խօսակցութեան, իր

աչքերը աւելի աղէկ և աւելի հեռուն կը տեսնէին քան միւսները և տեսածը սոսկալի բան մը ըլլալու էր, դատելով այն արտայայտութեանէն, որ կը նկարուէր դէմքին վրայ:

Կաշիէ պայուսակը բացաւ և դիտակ մը առնելով աչքին տարաւ: Սարսուռ մը զգաց և մէկ ոստուժով ոտքի ելաւ:

— Վայ անպիտան, պոռաց, եթէ աչքերս չեն խաբեր դիտ, հո՛ն, վերը, դարչելի բան մը տեղի կ'ունենայ: Ա՛հ, աւաղակները:

Գաղտնի ոստիկանին նշմարածը ստուգիւ սարսափ պատճառելիք բան էր: Օղապարիկին տակ, չուանին ծայրէն կախուած մարդը մեռած էր: Դիակ մը եղած էր այլ ևս:

Չուանին ծայրը հա՛գոյց մը կազմած ու անցած էր վիզին շուրջը տարաբախտ մարդուն, որ անտարակոյտ խեղդուած էր այդ կերպով:

Բինքէրթըն վայրկեան մը դիտեց մեռելին ահաւելի կերպով կծկուած դէմքը: Յետոյ քննեց նաւակը, որուն մէջ երկու հոգի կային: Անոնցմէ մէկը ճիշդ այդ պահուն նաւակին եզերքին վրայէն ծռած էր և ուշադրութեամբ կը նայէր դիակին, որ չուանին ծայրը կ'երերար:

Բինքէրթըն խիստ որոշ կերպով տեսաւ զայն: Բարձրահասակ և նիհար մարդ մըն էր, սեւ մօրուքով: Իսկ միւսը կոնակը դարձուցած էր և գաղտնի ոստիկանը չկրցաւ անոր դէմքը տեսնել:

Օղապարիկը խիստ մեծ արագութեամբ կը բարձրանար և Բինքէրթըն հազիւ քանի մը րոպէ միջոց ունեցած էր այս դնութիւնները կատարելու համար երբ օղապարիկը քշուեցաւ բաւական ուժգին հոսանքէ մը: Շատ չանցած, խիստ փոքր կէտի մը պէս երեւցաւ հորիզոնին վրայ և քանի մը վայրկեանէն բոլորովին անհետացաւ:

Գաղտնի ոստիկանը նշանակեց օղապարիկին բռնած ուղղութիւնը: Անիկա տարուած էր դէպ ի հիւսիս արեւելք, այսինքն Րըչմընդի կողմը:

Մեծանուն ոստիկանը կառախումբէն իջաւ Բլիվլէնտ, անմիջապէս սկսելու համար իր քննութեան:

Քաղաքին մէջ շատ քաղելու պէտք չունեցաւ տեսնելու համար որ լուռն յուզում մը կը տիրէր հոն: Ամէն կողմ ուրիշ բանի վրայ չէին խօսեր բայց եթէ օղապարիկին ու այն ոճիրին վրայ, որուն իբր գործիք ծառայած էր անիկա: Գաղտնի ոստիկանը, առանց այլ ևս վարանելու, մտեցաւ խումբի մը, ուր կը վիճարանէին ոգեւորութեամբ:

— Ի՞նչ կայ, ի՞նչ պատահեցաւ, հարցուց: Ամբողջ քաղաքը վրդոված կ'երեի: Օղապարիկի մը բարձրանալուն խօսքը կը լսեմ: Խնդիրը ի՞նչ բանի վրայ է:

Բնակիչներէն մէկը խօսք տուաւ և կարեւոր երեւոյթ մը տալով ինքզինքին, ըսաւ:

— Ա՛հ, պարո՛ն, ահաւելի ոճիր մը գործուեցաւ: Այսօր, ճիշդ կէս օրուան համար ծանուցուած էր Ուէսթըրլէնտ եղրայրներուն պատկանող օղապարիկին մեկնումը: Ճիշդ ստեղծին մեկնեցաւ, բայց երկուքի տեղ երեք ուղեւոր տարաւ: Արդարեւ, օղապարիկին վեր ելած պահուն, հանդիսատեսներուն առջին կարգին վրայ դնուող մարդ մը, — որուն տակաւին յայտնի չէ թէ ի՞նչ կերպով հանգոյցի պէս վիզին շուրջը անցած էր չուանին ծայրը —, վեր տարուեցաւ և հիմա հոն է, նաւակին տակ առկախուած:

— Այդ հանդիսատեսին ով ըլլալը յայտնի՞ է, հարցուց Բինքէրթըն:

— Այո՛, Ուիլքերմ Մօրիսն էր, Քլիվլէնդի կեդրոնական պանքային արկղակալը, որ 50,000 տուար ունէր վրան: Ուստի տարակոյտ չկայ թէ այդ թշուառականները անոր դրամը յափշտակել կ'ուզէին և ես, իմ մասիս...

Բայց արդէն Բինքէրթըն անոր մտիկ չէր ըններ այլ ևս: Ծնօրհակալութեան քանի մը բաւեր մուտաց և չո՛ւտ չո՛ւտ հեռացաւ: Մարդը անոր ետեւէն նայեցաւ զարմանքով:

— Ի՞նչ քօհաֆ մարդ է, մրմռաց: Ձեզմէ տեղեկութիւն կ'ուզէ և տրուած տեղեկութիւնները մինչև վերջը մտիկ ընելու նեղութիւնը յանձն չառնէր: Կարծես թէ այս գործը չէր չահագրդուեր զինք:

Բինքէրթըն կասք մը կանչեց:

— Ոստիկանութեան պաշտօնատուներ, չո՛ւտ:

39755-67

53146

Քառորդ մը ետքը, անուանի ոստիկանը կը մտնէր Քլիվլենտի ոստիկանութեան քննիչ Մր. Բէթըրսընի դրասենեակը:

Քննիչը զարմացաւ միաց:

— Մեծանուն պաշտօնակցիս՝ Բինքէրթընի այցաքարդը բերին ինձի, ըսաւ: Եթէ իրաւցնէ ինք է որ իմ առջև կը գտնուի, խելքս չի համար ասոր: Հինգ վայրկեան չընէր որ հեռագիր մը զրկեցի իրեն ի նիւ Եօրք, խնդրելով որ հոս զայ գլխացուցունց ոճիբի մը պատճառաւ: Հեռագիրը նոյն իսկ տակաւին չէ զարնուած և ինքը արդէն հոս է:

Բինքէրթըն ժպտեցաւ և քննիչին ձեռքը սեղմելով պատասխանեց:

— Այո՛, կը խոստովանիմ թէ ասիկա նախապէս կրնայ արտասովոր երեւալ: Բայց բացատրութիւնը շատ պարզ է: Զիջակոյէն կը դառնայի և վակոնին մէջէն տեսայ Ուէսթըրլէնտ եղբայրներուն օդապարիկը, որ կը բարձրանար նաւակին տակ գտնուած դիակովը: Ճամբորդութիւնս ընդհատեցի, ինչ ըլլալը գիտնալու համար: Կարծես թէ այս տեղ դործ կայ ինձի:

Անշուշտ, պատասխանեց Բէթըրսըն, Բարեբախտ դիպուած մըն է ասիկա: Սմերիկայի և անտարակոյս բովանդակ աշխարհի ամէնէն երեւելի ոստիկանը ուսմբի մը պէս իմ մօտս կ'իյնայ ճիշդ այն պահուն, ուր ամէնէն աւելի պէտք ունիմ անոր: Ստիկա բախտաւորութիւն մըն է: Պատահածը գիտէ՞ք արդէն:

— Այո՛, սակայն ճշգրիտ բան մը չեմ գիտեր: Գիտցածս սա՛ է միայն որ Ուէսթըրլէնտ եղբայրները խեղդած և օդին մէջ բարձրացուցած են Քլիվլենտի կեդրոնական պանքային արկղակալը, իր վրայ գտնուած 50,000 տոլարով միասին:

Քննիչը երկու քայլ ետ դնաց և այն ատեն Բինքէրթըն նշմարեց որ երբորդ անձ մը կը գտնուէր սենեակին մէջ: պատկառելի դէմքով և ձերմակ խոշոր մորուքով ծերունի պարոն մըն էր, որ ելաւ աթոռէն, ուր նստած էր ճիշդ դրասենեակին քովը:

— Թոյլ տուէք, պարոններ, որ իրարու ներկայացնեմ ձեզ, ըսաւ Բէթըրսըն: Մր. Ճէյմս Հօլլի, տնօրէն Քլիվլենտի կեդրոնական պանքային:— Մր. Նաթ Բինքէրթըն, մեր նշանաւոր գաղտնի ոստիկանը:

Ծերունի պարոնը ձեռքը երկնցուց վարպետին և եռանդով ըսաւ:

— Անհունապէս ուրախ եմ ձեր գալուն համար, Մր. Բինքէրթըն: Կը յուսամ թէ ձեր աջակցութեամբ պիտի կրնանք գտնել և ձերբակալել այդ երկու թշուառականները, 50,000 տոլարին վրայ այնչափ չեմ ցաւիր որչափ սատարաբախտ Ուիլիւմ Մօրիսի վրայ: Պանքան վերջապէս բաւական հարուստ է և կրնայ այդչափ գումարի մը կորուստին տոկալ: Բայց մեր ամէնէն հաւատարիմ և լաւագոյն պաշտօնեաներէն մէկուն այսքան զարհուրելի կերպով մեր ձեռքէն խլուիլը վրէժիմութիւն կ'ազդակէ: Այդ Մօրիսը գաւկիս պէս կը սիրէի և իր սոսկալի վախճանը շատ վիշտ կը պատճառէ ինձի: Սմեհաւաղնիւ օրիտ մը, ամենաուղիղ հոգի մը ունէր ու իր պարկեշտութիւնը բնականաւոր եղբայրուած չէր: Ա՛հ, այն որ իրեն ըսեր թէ թշուառականներ օրին մէկը զինքը պիտի դործածէին հողապտելու համար ա՛յն պանքան, որուն կը ծառայէր հաւատարմօրէն և ուղղամտութեամբ, ո՛չ միայն զարմանք պիտի պատճառէր իրեն, այլ նաեւ անողորմաբար նախատած պիտի ըլլար զինքը:

Երեք մարդիկը նստան: Բինքէրթըն խօսք առաւ:

— Աւելորդ է ըսել որ պատրաստ եմ այս գործը ստանձնելու: Կը յուսամ թէ պիտի յաջողինք, վասն զի երկու ուղեւորներով օդապարիկ մը չի կրնար մէկ օրէն միւսը անհետանալ առանց հետք ձգելու: Հիմա ձեզի քանի մը հարցումներ պիտի ընեմ, Մր. Հօլլի:

— Հարցուցէք, պատրաստ եմ պատասխանելու:

— Ինչպէս կ'ըլլայ որ Ուիլիւմ Մօրիս 50,000 տոլար կ'ունենայ իր վրայ:

— Այսօր չաբաթ ըլլալուն համար է, պատասխանեց Ճէյմս Հօլլի: Արդ, ամէն չաբաթ օր այդչափ գումար մը

կը յանձնենք Քուք և որդիք վաճառատան, — որուն բոլոր դրամները մեր քովը աւանդ թողուած են — գործաւորնե-
րուն շարքաթականը վճարելու համար: Ուրիշերմ Մօրիս միշտ
դրամը ինք կը տանէր, ժամը Վին դուրս ելլելով մեր գրա-
սենեակներէն: Այսօր բացառարար ժամը Վոսկէտին մեկնած
էր, վասն զի կ'ուզէր որ կէս օրին մեկնելիք օդապարիկը
տեսնէ:

— Ոճիրը ի՞նչպէս գործուեցաւ:

— Ուրիշերմ Մօրիս, բաւ քնիչը, ինք խօսք առնե-
լով, ճիշդ նաւակին քովն էր, Դիտուեցաւ որ յաճախակի
կը խօսէր Ուէսթըրլէնտ եղբայրներուն հետ: Մեկնումէն
վայրկեան մը առաջ քանիցս սեղմեց անոնց ձեռքը: Քանի
մը վայրկեան ետք պատահեցաւ անլուր, անհաւատալի բա-
նը: Նրբ կէս օր եղաւ, երկու թշուառականներէն մէկը ո-
րոշեալ նշանը տուաւ և ամէն կողմէ միեւնոյն ատեն կըտ-
րուեցան չուանները: Բայց, նոյն պահուն, Ուէսթըրլէնտ
եղբայրներէն մէկը փայլակի պէս արագ շարժումով մը,
չուանին հանդոյցը նետեց վիզին շուրջը Ուրիշերմ Մօրիսի,
որ դեռ նաւակին քովը կը դանուէր և տարաբախտ մարդը,
ինքզինք ազատելու համար ձեռքը վեր առնելու ժամանակ
չուանեցած, օդին մէջ հանուեցաւ: Ես ինքս տեսայ որ խեղճ
տղան քանի մը բոպէ տապալակեցաւ, մինչ օդապարիկը կը
բարձրանար: Յետոյ շարժում մը չըրաւ այլևս, կը կարծեմ
թէ ողնասիւնը խորտակուած եր ցնցումէն: Դրէթէ կը փոք-
ձուիմ իրեն համար մաղթելու որ այդպէս եղած ըլլայ, ո-
րովհետեւ այն ատեն քիչ պիտի տանջուէր:

Ինքէրթըն պահ մը լուռ մնաց: Յետոյ հարցուց.

— Օդապարիկին մեկնելէն վայրկեան մը առաջ, Ուէս-
թըրլէնտ եղբայրներուն հետ Ուրիշերմ Մօրիսի փոխանակած
խօսքերէն յայտնի եղած է թէ զանոնք կը ճանչնար և թէ
անոնց հետ ածնչութիւն մը ունէր:

— Այո՛, դիտուած էր ազդէն որ Մօրիս մեր քաղաքին
հաշարաններուն կամ սալօններուն մէջ քանիցս տեսակցած
էր երկու օդանաւորիներուն հետ, որ ութ օր առաջ եկած
էին Քլիվլէնտ:

— Այդ երկու անձերուն վրայ որոշ տեղեկութիւն չկայ:

— Ո՛չ: Իրենք պարզապէս ըսին թէ Նիւ Եօքէն կու-
գային և թէ մտադիր էին ցուցադրութիւն մը ընել այս-
տեղ: Նախապէս զարմանք յայտնուեցաւ մուտքի չափաւոր
գինին վրայ, զոր կը պահանջէին հասարակութիւնը ընդու-
նելու համար այն մասնաւոր շրջապատին մէջ, ուր օդապար-
իկը կ'ուռէցնէին, բայց ետքը հասկցուեցաւ թէ իրենց
նպատակն էր սպաննել և կողոպտել մեր տարաբախտ արկ-
ղակալը:

— Ե՛ս ալ այդպէս կը կարծեմ, ըսաւ Բինքէնթըր: Ի-
րենց ծրագիրը ստուգիւ դժօխային հարտարութիւնով մը
պատրաստուած էր և կը կասկածիմ որ անոր նմանը գտնուի
ոճիրներու տարեգրութեանց մէջ: Այդ երկու Ուէսթըրլէնտ-
ները, — առժամապէս գործածելով այս անունը, որով կը
կոչեն ինքզինքնին —, վարպետ շարագործներ են և շատ
դժուար պիտի ըլլայ գիրենք ձերբակալել:

— Պէ՛տք է սակայն որ ձերբակալուին, պոռաց պան-
քային տնօրէնը, պէտք է ամէն պարագայի մէջ: Հոն զըտ-
նուողներուն համար ի՞նչ յուսախարութիւն պիտի ըլլայ ե-
թէ այդ թշուառականները արդարութեան ձեռքէն խուռա-
փին: Մտածեցէք: Այդ անլուր ոճիրը քանի մը հազար հան-
գիստէաներու աչքին առջև գործուի և յերկաներէն ո՛չ
մէկը չկրնայ պզտիկ մատը անգամ շարժել այդ ոճիրը ար-
գիլելու համար: Բարկութեան և անէծքի աղաղակներ միայն
արձակեցին և անկարող սպառնալիքներ ըրին, մինչ աւա-
ղակները արագօրէն կը բարձրանային օդին մէջ և հասողու-
թենէ հեռի էին արդէն: Խաղաղօրէն պիտի վայելէ՞ն իրենց
շարագործութեան պտուղը և արդարութիւնը իրենց ոճիրին
հաշիւը պիտի չպահանջէ՞: Ո՛չ, հազար անգամ ո՛չ: Հանրա-
յին կարծիքը պիտի ըմբոստանար:

— Վստահ եղէք թէ կրցածս պիտի ընեմ որպէս զի այդ-
ցաւալի պատահականութիւնը տեղի չունենայ, ըսաւ Բին-
քէնթըր հաստատօրէն: Բայց հարցումներուս կը սկօթմ:
Ուրիշերմ Մօրիս քանի տարեկան էր:

— 35 տարու, պատասխանեց ձէմս Հօլլի:

— Ամուսնացած էր։
 — Այո՛, հինգ տարի է ի վեր։
 — Ձաւակներ ունէ՞ր։
 — Երեք տարեկան մանչ մը ունի։
 — Կինը կը ճաշէ՞ր։
 — Շատ լաւ կը ճանչնամ, վասն զի յաճախ իմ տունս
 ճաշած են։ Տիկին Մօրիս մէկն է այն շատ սիրուն և հա-
 ճելի կիներէն, որոնց հանդիպած ըլլամ երբեք։ Չեմ հա-
 մարձակին միտքս բերել իր յուսահատութիւնը։
 Բինքէրթըն քննիչին դառնալով հարցուց։
 — Արդէն հարցաքննեցի՞ք Տիկին Մօրիսը։
 — Ո՛չ, բայց հիմակ ո՛ւր որ է կուգայ։ Հարցնել տուի
 իրեն թէ ո՞ր վայրկեանին կրնայի տեսնել զինքը։ Պատաս-
 խան զրկեց թէ կէս ժամէն գրասենեակս պիտի ներկայանար։
 — Աղէկ մտածէր էք։ Կը յուսամ թէ Տիկին Մօրիս
 պիտի կրնայ տեղեկութիւններ տալ մեզ երկու օդանաւոր-
 ներուն վրայ։
 Բինքէրթըն հաղիւ թէ աւարտած էր այս խօսքերը։
 Տիկին Էլլինըր Մօրիսի ժամանումը ծանուցին։ Ներս մտաւ
 համակ սեւեր հագած և թանձր քօղ մը դրած։
 Բարձրահասակ և նրբամարմին էր և խիստ աղնուական
 երեւոյթ մը ունէր։ Անսահման յուսահատութիւն մը աւե-
 րած էր իր սիրուն դէմքը։
 — Տիկին, ըսաւ Բինքէրթըն յարգանքով, քանի մը
 հարցումներու սլառասխանելու չափ զօրաւոր կ'ըզա՞ք ինք-
 զինքնիդ։ Հարկ է որ կարելի եղածին չափ շուտ տեղեկու-
 թիւն տտանամ ձեզ այրիացնող երկու թշուառականներուն
 վրայ, որպէս զի կարենամ ձերբակալել և արդարութեան
 յանձնել զանոնք։
 Տիկին Մօրիս աչքերը վեր առաւ և խօսակիցին նա-
 յեցաւ։
 — Այո՛, Մր. Բինքէրթըն, հարցուցէք, ըսաւ։ Այն
 վայրկեանէն ուր այլևս ողջ պիտի չտեսնեմ իմ հէք սիրելի
 ամուսինս, մէ'կ փափաք, մէ'կ նպատակ միայն ունիմ, —
 տեսնել որ իրենց արժանի պատիժը ստացած ըլլան այս աշ-
 ուկի ոճիրը զործող աւազակները։

— Կ'ապահովեմ ձեզ թէ իմ մասին բան մը զանց պիտի
 չընեմ ատոր համար։
 Տիկինը զսպեց հեծկտուքները, որոնք մինչեւ կոկորդը
 կ'ելլէին և երեք մարդոց համար անկարելի եղաւ խորապէս
 չյուզուիլ տեսնելով անոր ջանքերը, զորս ստիպուած էր ը-
 նել իր վիշտը յայտնի չընելու համար։
 Անուանի օտարկանը պահ մը սպասեց, ժամանակ տա-
 ւու համար անոր որ ինքզինքը գտնէ։ Յետոյ հարցուց։
 — Պանքային տնօրէն Մր. Հօլլի արդէն փափաքուած
 բոլոր տեղեկութիւնները տուաւ ձեր տարաբախտ ամուսնոյն
 վրայ։ Ձեզմէ հասկնալ կ'ուզեմ թէ Ուէսթըրլէնտ եղբայր-
 ներուն հետ ի՞նչ յարաբերութիւններ ունէր։
 — Չեմ գիտեր։ Ի՞նչ կրնամ ըսել ձեզի։
 — Գոնէ քանի մը մանրամասնութիւններ գիտնալու
 էք սակայն։ Ուէսթըրլէնտ անունը առնող երկու անձերը
 չարաթէ մը ի վեր Քլիվլէնտ եկած էին, այնպէս չէ՞։
 — Չեմ գիտեր թէ ո՞ր թուականէն ի վեր հոս էին։
 Սա միայն կրնամ ըսել ձեզի թէ իրր չարաթ մը առաջ Ուէլ-
 երմ իրիկուն մը տուն եկաւ այդ երկու մարդոցմէ մէկուն
 հետ, զոր ինծի ներկայացուց չէրրի Ուէսթըրլէնտ անունով
 և հրաւիրեց որ ճաշը մեզի հետ ընէ։ Առաջին վայրկեանէն
 խորին հակակրօթիւն մը զգացի այդ օտարականին հան-
 դէպ։ Իր մօայլ անկարկը, իր սեւ խոշոր մօրուքը, իր կեղ-
 ծաւոր դէմքը անյաղթելի նողկանք մը պատճառեցին ինծի։
 Աւա՛ղ, հիմա կը հասկնամ թէ ինչո՞ւ առաջին տեսած օրս
 այդպիսի տպաւորութիւն մը զգացի և կ'ուզէի...
 Չկրցաւ լմնցնել։ Հեծկտուքները մարեցին ձայնը։
 Բինքէրթըն լռեց, յարգելով խեղճ կնոջ արդարացի
 վիշտը։ Յետոյ, երբ տեսաւ թէ քիչ մը աւելի հանգարտած
 է, փորձեց քիչ մը սիրտ տալ անոր, խոստանալով բան մը
 զանց չընել իր ամուսնին սպանիչները դառնելու համար։
 — Կրնայի՞ք ճշդիւ յիշել թէ չէրրի Ուէսթըրլէնտ ո՞ր
 օր ձեր տունը եկաւ, հարցուց։
 Տիկին Մօրիս պատասխանելէ առաջ պահ մը մտածեց։
 — Անցած չարաթ օր էր, ըսաւ։

— Ըսեալ է թէ ճիշդ ութ օր է :

— Այո՛, ըսաւ քննիչն ալ իր կարգին, ճիշդ այն շաբաթ օր էր որ Ուէսթըրլէնտ եղբայրները հոս եկան : Եւ շատ ճշգրիտ գիտեմ :

Բինքէրթըն գլուխը երեքցուց :

— Այս ամէնէն ուրեմն կը հետկուր թէ, ըսաւ, կամ Մօրիս արդէն առաջուրնէ կը ճանչնար այդ երկու անձերը և կամ թէ անոնք բաւական զօրաւոր յանձնարարական մը քերած էին և ասոր համար էր որ ձեր ամուսինը առանց վարանելու կ'ընդունէր զանոնք իր տունը և կը յաճախէր անոնց :

Տիկին Մօրիս խորունկ մտածումներու մէջ թաղուեցաւ : Թանկարժ ցնցուեցաւ :

— Չեմ գիտեր, ըսաւ, բայց կը կարծեմ թէ այս վերջին ենթադրութիւնը ճիշդ ըլլալու է : Միայն թէ ազէկ չեմ յիշեր... գլուխս իմս չէ... այլ ևս չեմ կրնար...

Եւ հէք կինը աթոռին վրայ ինկաւ, կիսովին նուազած : Բեռեկի պէս տոգունած էր և աչքերը կը դոցուէին իր կաթին հակառակ :

Բինքէրթըն քննիչին դարձաւ ու ցած ձայնով ըսաւ :

— Դաւաթ մը գինի բերել տուէք այս կնոջ որպէս զի ոյժ առնէ : Բացարձակապէս պէտք է որ հարցաքննութիւնս շարունակեմ :

Քննիչ Բէթէրսըն անմիջապէս հարկ եղած հրամանները տուաւ և երբ Տիկին Մօրիս քանի մը ուժոյ ընտիր գինի խմեց, ոյժը վերստացաւ և ինք խնդրեց Բինքէրթընէն որ շարունակէ իր հարցումները :

— Քիչ մը առաջ կ'ըսէիք, Տիկին Մօրիս, թէ այդ երկու անձերը, ձեր կարծիքով, յանձնարարական նամակներ ունեցած ըլլալու էին ձեր ամուսինին մօտ, այնպէս չէ՞ :

Տիկին Մօրիս երկու ձեռքերը ճակտին տարաւ և չափազանց յիշողութիւնը ամփոփել :

Պահ մը խորհելէ ետք ցած ձայնով պատասխանեց.

— Այո՛, հիմա կը յիշեմ : Նոյն իսկ այս մասին վէճ մը ունեցանք, — առաջին վէճը՝ մեր ամուսնանալէն ի վեր — :

Չէի ուզէր որ այնչափ հաճոյակատարութիւն ցոյց տար հանդէպ այդ Հէրրի Ուէսթըրլէնդի, որ առաջին վայրկեանէն հակակրօթիւն ներշնչած էր ինծի : Իմ տեսակէտս չժածկեցի Ուիլեմէն, որ բարկացաւ և պատասխանեց ինծի թէ այդ Ուէսթըրլէնտը մեծ արժանիք ունեցող անձ մըն էր, որ իրեն ներկայացած էր յանձնարարական ամենաջերմագին նամակովը ձօն Թէյլըրի, իր լաւագոյն մէկ բարեկամին, որ Չիքալի կը բնակի ու այդ թուականին ճամբորդութիւն կը կատարէր լեռան մէջ :

Նաթ Բինքէրթըն խիստ շահագրգռուեցաւ այս յայտնութենէն :

— Ո՛վ է այդ ձօն Թէյլըրը, հարցուց.

— Ըսի արդէն, ամուսինիս լաւագոյն բարեկամներէն մէկը : Փաստաբան է Չիքալոյի մէջ : Կատարեալ պարկեշտ մարդ մըն է, աւելցուց ոգեւորութեամբ, որպէս թէ կ'ուզէր առաջուրնէ պաշտպանել իր ամուսինին բարեկամը աւազակներուն հետ մեղսակցութեան ամէն կասկածի դէմ :

— Ես ալ ձեզի չափ համոզուած եմ ասոր, պատասխանեց զաղտնի ոտիկանը հանդարտօրէն : Կ'ըսէք ուրեմն թէ ձօն Թէյլըր ձեր ամուսինին մօտեւիմ բարեկամն էր : Անշուշտ յաճախ կը թղթակցէին իրարու հետ :

— Ամէն շաբթու նամակ կը գրէին իրարու : Ետ կը սիրէին զիրար : Իրենց մանկութենէն ի վեր կը ճանչնային և կը սիրէին մէկըմէկ :

— Ձօն Թէյլըրի կողմէ ձեր ամուսինին գրուած նամակները կը կարդայի՞ք :

— Այո՛, միշտ շատ սիրալիր էին :

— Արդեօք իր վերջին նամակին մէջ կը ծանուցանէր ձեր ամուսինին թէ մտադիր էր ճամբորդութիւն մը կատարել լեռներուն մէջ :

— Ո՛չ :

— Լեռնէն զրկուած նամակ մը, թղթատամական քարդ մը չտացա՞ք իրմէ :

Ո՛չ :

— Ուրեմն պիտի եզրակացնենք թէ Հէրրի Ուէսթըրլէնտ

ի՞նք տեղեկացուցած է ձեր ամուսինին թէ իր բարեկամը լեռներու մէջ կը ճամբորդէ :

Հաւանական է, պատասխանեց կինը յոգնած և անտարբեր շեշտով մը :

Այս բոլոր հարցումներուն նպատակը չէր հասկնար :

— Անցած շաբթու Ձիքակոյէն նամակ չղրկեց ձեզի :

— Ո՛չ :

Դալտնի ոտախանդ վայրկեան մը լուռ մնաց : Կը խորհրդածէր և իր խորհրդածութիւններուն արդիւնքը զոհացուցիչ ըլլալու էր : Վառն զի աննշմարելի ժպիտ մը անցաւ շրթունքին վրայէն :

— Ըսել է թէ, շարունակեց, եթէ աղէկ հասկցայ, Հէրրի Ուէսթըրլէնտ այս մէկ այցելութիւնը տուաւ ձեզի, այնպէս չէ՞ :

— Ուրիշ ատեն չեկաւ : Ամուսինս անգամ մըն ալ տուն չբերաւ զայն, քանի որ չէի կրնար հանդուրժել այդ անձին ներկայութեանը : Ուստի սրճարանին կամ գինետունին մէջ տեսած ըլլալու են գիրար :

— Ուէսթըրլէնտ եղբայրներուն միւսը բնաւ չտեսա՞ք :

— Ո՛չ :

— Այս առտու, երբ ձեր ամուսինը պանքան գնաց Ղղային վիճակ մը կամ յուզում մը նշմարեցի՞ք իր վրայ :

— Ո՛չ : Ընդհակառակը շատ զուարթ էր : Մեկնած պահուն սովորականին պէս ողջագուրեց զիս : Յետոյ ըսաւ թէ Ուէսթըրլէնտէն պիտի ազատէի, քանի որ նոյն օրը օգապարիկով պիտի մեկնէր : Աւելցուց թէ օգանաւորդը իրեն խօսք տուած էր անգամ մը իրեն հետ տանիլ զինք և հիմակուրէն կ'ուրախանար տղու մը պէս :

Խեղճ կինը դարձեալ յուսահատութեան նուաճի մը ենթարկուելով, հեծկտաց և աթոռին վրայ ինկաւ :

Բինքըրթըն ոտքի ելաւ :

— Տիկին Մօրիս, ա՛լ ուրիշ հարցնելիք չունիմ, ըսաւ : Այսուհետեւ այլևս անհանդիստ պիտի չընեմ ձեզ այս ցաւալի դործին առթիւ : Անմիջապէս դործի պիտի սկսիմ և հաստատապէս կը յուսամ թէ պիտի կրնամ շուտով արդարութեան յանձնել այդ երկու թշուառականները :

Պանքային տնօրէնը թեւը ներկայացուց դժբախտ կնոջ, մինչեւ իր կառքը առաջնորդելու համար զայն :

Բննիչը առանձին մնաց մեծանուն ոտախանդին հետ : Զնոր երեսը նայեցաւ յուսաբեկ երեւոյթով մը :

— Դործը գէշ կերպով կը ներկայանայ, այնպէս չէ՞ : Մը. Փինքէրթըն, ըսաւ : Մեծ յոյս մը չունիմ որ ձեռք անջրնենք այդ երկու շարագործները, եթէ սակայն վար իջած ատենին չձերբակալուին : Արդէն ամէն կողմ հեռագրեցի և համոզուած եմ թէ այս ժամուս, բովանդակ հիւսիսային Ամերիկայի մէջ և հարաւային Ամերիկայի մեծ մասին մէջ հազարաւոր անձեր իրենց աչքերը դէպ ի երկինք վերցուցած են, ջանալով այնտեղ նշմարել ոճրագործները և իրենց զոհը կրող օդապարիկը :

— Բէ՛հ, ես ատոր վրայ մեծ յոյս մը չունիմ : Ամերիկայի մէջ բոլորովին ամայի և անմարդաբնակ այնչափ դաւառներ կան որ իրենց համար դժուար պիտի չըլլայ իջնել այնպիսի տեղ մը, ուր ձերբակալուելու վախ չունենան : Ես համոզուած եմ թէ այդ թշուառականները տմենայետին մանրամասնութիւններովը պատրաստած են իրենց ծրագիրը և թէ վար իջնելու խնդիրը մէկն է անոնցմէ, գործ ուսումնասիրած ըլլալու են ամենամեծ խնամքով : Մինչեւ մութը կոխած ատեն օդին մէջ պիտի մնան : Յետոյ, մթութեան շնորհիւ, պիտի իջնեն առանց նշմարուելու :

— Ես ալ այնպէս կը կարծեմ, ըսաւ քննիչը, և շատ կը վախնամ որ այդ երկու շարագործները վերջնապէս պիտի խուսափին մեր ձեռքէն : Դուք ալ այնպէս կը կարծէք, չէ՞ : Մէ, եթէ անլուծելի դործ մը կայ, ճիշդ ա՛յս է : Ռոստոֆանեցէք, Մը. Բինքըրթըն, թէ տակաւին այսպիսի կացութեան մը մէջ գտնուած չէք բնաւ :

Բինքէրթըն ժպտեցաւ :

— Իրաւունք ունիք, ըսաւ : Այս կարգի առաջին ոճիրն է, զոր կը տեսնեմ : Բայց ասիկա պատճառ մը աւելի է որ ջանքերս կրկնապատկեմ : Սիրելի քննիչս, այդ աւազակները ձեռք ձգելու յոյսը բնաւ կորսնցուցած չեմ տակաւին :

Բննիչը բաւական դարմացաւ գաղտնի ոտախանդին այս ապահովութեանը վրայ և չձածկեց իր դարմանքը :

— Իրաւ որ, Մր. Բինքէրթըն, բաւ, եթէ այս բանը
ընէք, աշխարհի ամէնէն մեծ հանճարն էք ու այլեւս կը
մնայ յետին ծայր խոնարհիլ ձեր առջեւ: Ես իմ մասիս, կը
խոստովանիմ իմ անկարողութիւնս, իսկ դուք վերջնական
յաջողութեան վրայ յուսալից կ'երեւաք: Ես բան մը չեմ
հասկնար: Կ'աղաչեմ, ո՞ւրկէ կ'ուզէք սկսիլ ձեր հետազո-
տութիւնները:

— Նախ ձօն թէյլըրը պիտի հարցաքննեմ:

Քննիչը չկրցաւ զսպել ժպիտը:

— Ձօն թէյլըրը: Ո՞ւր պիտի գտնէք: Լերա՞ն մէջ:
Ատիկա շատ անորոշ բան մըն է:

Բինքէրթըն յօնքերը չպոտեց և հանդարտօրէն պա-
տասխանեց.

— Կը հաւատտեմ ձեզ թէ բնաւ փափաք չունիմ լեռ-
ները երթալու: Անհանգիստ ըլլալու պէտք ալ պիտի չու-
նենամ, վասն զի եթէ ձօն թէյլըր այս իրիկուն հոս չըլլայ,
անշուշտ վաղը պիտի գայ:

Փէթէրըն այս անգամ բոլորովին ապշեցաւ մնաց:

— Ի՞նչպէս կրնաք գիտնալ թէ վաղը պիտի գայ, ըսաւ:
Եթէ լեռներուն մէջ է, ճամբորդութիւնը այդքան շուտով
չըլլար: Ասկէ զատ, այդ շրջանակներուն մէջ լուրերը շու-
տով չեն հասնիր և հիմակ անշուշտ տակաւին չի գիտեր թէ
ի՞նչ պատահած է:

— Տէր Աստուած, բացատրութիւնը շատ պարզ է:
Լեռը չի գտնուիր: Ահա այսչափ:

Քննիչը գլուխը երերցուց: Փինքըրթընի վճռական հա-
ւատումները զարմանքէ զարմանք կը զատրէին զինքը:

— Տարակոյս չկայ թէ, շարունակեց գաղտնի ոտի-
կանը, ճամբորդութեան այս պատմութիւնը բոլորովին շին-
ծու էր: Երկու աւազակները ձօն թէյլըրի կողմէ դրուած
յանձնարարական նամակ մը ձեռք անցուցած են, չեմ գի-
տեր ի՞նչ կերպով, կամ թէ, ի հարկին, իրենք շինած են
կեղծ նամակ մը: Հոս գալերնուն պէս հաւտացուցած են
դժբախտ Մօրիսի թէ իր բարեկամը կը ճամբորդէր: Իրենց
նպատակն էր թոյլ չտալ որ թէյլըրի նամակ գրէր:

— Այո՛, իրաւունք ունիք, այդպէս եղած ըլլալու է,
ըսաւ քննիչը: Ատիկա լոյսի պէս պայծառ կ'երեւայ հիմա
ինծի: Աս միայն չեմ երնար հասկնալ թէ ձօն թէյլըր ին-
չո՞ւ այս շարթու նամակ չէ գրած Զիքախյէն, ինչպէս
կ'ընէր սովորաբար:

— Վասն զի այդ երկու շարագործները բաւական ճար-
տար եղած են ո՛րեւէ վարպետութիւնով մը թոյլ չտալու
համար որ նամակ գրէ իր բարեկամին:

— Լա՛ւ, թող այնպէս ըլլայ: Բայց այն ատեն ի՞նչ
օգուտ պիտի ունենայ զինքը հարցաքննելը: Այս բանը չէ
որ յանցաւորներուն հետքին վրայ պիտի դնէ մեզ:

— Ես ձեզի չափ համոզուած չեմ այդ բանին, պա-
տասխանեց գաղտնի ոտիկանը: Շատ կարելի է որ թէյլըր
ո՛րեւէ կերպով յարաբերութեան մէջ եղած ըլլայ այդ երկու
թշուառականներուն կամ գոնէ անոնցմէ մէկուն հետ, որով
պիտի կրնայ որոշ տեղեկութիւն մը տալ մեզի: Նոյն առի-
թով թերեւս պիտի գիտնանք նաեւ՝ այդ մարդոց բուն
անունը, վասն զի դուք ալ ինծի պէս կ'ենթադրէք թէ
Ուէթթըրէնտ անունը կեղծ անուն մըն էր, — այնչափ կեղծ
որչափ իրենց գործածած խոշոր մօրուքները:

— Զեր բոլոր ըսածները կ'ընդունիմ, պատասխանեց
քննիչը, բայց ի՞նչ օգուտ պիտի քաղենք: Ատով չէ որ
պիտի կրնանք ձեռք անցընել շարագործները:

— Ներեցէք, պատասխանեց Բինքըրթըն խորունկ հա-
մազուծի մը շեշտովը: Ամէն պտտճառ ունիմ խորհելու թէ
այդ երկու թշուառականները արհեստով ոճրագործներ են,
որոնց վրայ ոտիկանութիւնը արդէն նախագոյն տեղեկու-
թիւններ ունի: Այս պայմաններուն մէջ շատ դիւրին պիտի
ըլլայ բռնել զիրենք: Մանաւանդ եթէ այն ստահակներն
են, որոնց հետ ատենօք գործ ունեցած եմ արդէն, մէկի
դէմ հազար գրաւ կը դնեմ որ ձեռքէս պիտի չազատին:

— Կը կարծէ՞ք թէ օգապարիկին դօրժը նորէն պիտի
փորձեն, հարցուց քննիչը:

— Շատ կասկածելի է, ըսաւ գաղտնի ոտիկանը: Հիմա
ձեռքերնին բաւական գրամ ունին և գոնէ առ այժմ պիտի

զգուշանան իրենց հարուածը կրկնելէ, վասն զի այս անգամ կրնայ իրենց համար շատ գէշ դարձուածք մը առնել:

— Համամիտ եմ ձեզի, ըսաւ քննիչը:

— Հակառակ ամէն բանի և գործը ո՛րչափ ալ դժուարին ըլլայ, կը յուսամ թէ դարձեալ պիտի յաջողինք, աւարտեց Բինքէրթըն:

Նոյն պահուն դուռը բացուեցաւ և հեռագրի ցրուիչը ներս մտնելով, քննիչին յանձնեց հեռագիր մը, զոր անկիա շուտով բացաւ ու կարդաց բարձր ձայնով, Քլիվլէնտի հարաւ արեւելակողմէն տասը մղոն հեռու գտնուան փոքրիկ վայրէ մը կուգար և սա բառերը կը պարունակէր.

«Օղապարիկով վեր հանուած արկղակալ Մօրիսի մարմինը հոս, մօտերը, քաց դաշտի վրայ ինկաւ երբ Ռէէսթըրլէնտ եղբայրները կը փորձէին նաւակին մէջ առնել զայն: Մօրիս տակաւին իր վրայ կը կրէ ամբողջ դրամը: Կը սպասեմ ձեր հրամաններուն

Ե. Լ. Ի. Ն. Կ. Թ. Ը. Ն.»

Բինքէրթըն անմիջապէս ոտքի ելաւ:

— Զեռքերնի՛ս են, պոռաց մեծ ուրախութեամբ: Այս անգամ պիտի չազատին: Հիմա որ իրենց հարուածը վրիպեցաւ առաջին անգամ, քանի որ դիակը վար ձգեցին իր վրայ գտնուած դրամով մէկտեղ, անշուշտ պիտի փորձեն վերսկսիլ ուրիշ տեղ, հաւանաբար շատ հեռուն: Բայց դարձեալ, — եթէ Մ. Նահանգներու ամենափոքր ծակին մէջ գործեն, — պիտի գտնեմ զանոնք: Գրաւ կը դնեմ որ առ առաւելն ութ օրէն երկու ապիրատները բանտը պիտի ըլլան:

ԱՊԱՀՈՎ ՆԵՏՔԸ

Նաթ Բինքէրթըն յանձնարարած էր Տիկին Մօրիսի որ ձօն Թէյլըրը Քլիվլէնտ հասնելուն պէս իրեն զրկէր: Մեծանուն ոստիկանը այս անգամ ալ սխալած չէր իր նախատեսութիւններուն մէջ: Արդարեւ, յաջորդ օրը, փաստաբանը Զիքակոյէն վազած եկած էր խորապէս տխրած:

Զոհին ամէնէն մտերիմ բարեկամն էր և երբ լրագիրներէն իմացաւ տարաբախտ Ուիլեմի եղբրական վախճանը, անհուն վիշտ մը զգաց:

Անմիջապէս Քլիվլէնտ եկաւ յուսահատ այրին մխիթարելու և ի հարկին օգնելու համար անոր: Հարկ էր նաեւ պէտք եղած ձեռնարկները ընել յուղարկաւորութեան համար: Արդարեւ արկղակալին մարմինը մինչեւ Քլիվլէնտ փոխադրուած էր այն փոքր քաղաքէն, որուն մօտ ինկած էր և վրան գտնուած դրամը պանքային դարձուած էր:

Բինքէրթըն ոստիկանութեան քննիչին գրասենեակը կը գտնուէր երբ ձօն Թէյլըր ներս մտաւ:

Գաղտնի ոստիկանը իսկոյն յառաջացաւ դէպի փաստաբանը և ձեռքը անոր երկնցուց.

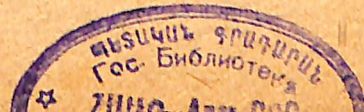
— Բարի եկաք, Մ. Թէյլըր, ըսաւ: Կը յուսամ թէ մեծապէս պիտի օգնէք մեզի ձեր դժբախտ բարեկամին գործին մէջ:

Փաստաբանը կարճ հասակով, անկեղծ և համակրելի ակնարկով և խիստ հաճելի դէմքով մարդ մըն էր: Ոտքապէս ընկճուած կ'երեւէր: Գլուխը երեքուց և վհատ չեշտով մը պատառփանեց.

— Աւա՛ղ, շատ կը կասկածիմ որ կարենամ օգնութիւն մը ընել ձեզի: Շատ կը վախնամ որ իմ հէք բարեկամիս մահուան վրէժը պիտի չլուծուի երբեք: Եւ սակայն կ'երդնում ձեզի թէ իմ ամբողջ հարստութիւնս սիրայօժար պիտի տայի եթէ կարենայի գտնել յանցաւորները: Հէ՛ք և սիրեցեալ բարեկամ, ի՛նչ սոսկալի վախճան: Մխիթարութիւն պիտի չգտնեմ: Տասնըինգ օր առաջ, երբ գողերը իմ տունս մտան և ունեցածիս մէկ քառորդը յափշտակեցին, մտքէս չէի անցըներ թէ շատ չանցած, աւելի անողորմ հարուած մը պիտի իջնէր զլիսուս: Կը կարմրիմ երբ կը խորհիմ հիմակ այն մտտի յուսահատութեան վրայ, զոր ունեցայ այդ պահուն: Այդ կորուստը ի՛նչ էր այն միւս կորուստին քով, զոր կրեցի, Դրամը նորէն տեղը կուգայ և յետոյ կարելի է զանց ընել զայն: Բայց Մօրիսի պէս բարեկամ մը...:

Գաղտնի ոստիկանը հրաւիրեց փաստաբանը որ նստի:

39755-67

Յետոյ ինք ալ անոր դէմը նստաւ և հանդարտօրէն ըսաւ .

— Մը. Թէյլըր, ձեր վշտին վրայ անշուշտ մեծ զարմանք մը պիտի աւելցնեմ, իմացնելով ձեզի թէ դուք այս գործին խառնուած էք: Արդարեւ մարդասպանները ձեր անունը գործածած են իրենց հարուածը ի դործ դնելու համար:

Կարճահասակ փաստաբանը ոստուժ մը ըրաւ: Դեփ դեղին կտրած էր:

— Բայց անկարելի է, պոռաց ինքնիրմէ դուրս ելած վիճակի մէջ: Եթէ ձեր ըսածը ճիշդ է, խենթենալը բան մը չէ:

— Հանդարտեցէք, Մը. Թէյլըր: Անհրաժեշտ է որ ձեր պաղարիւնութիւնը պահէք այս միջոցին: Աղէկ մտիկ ըրէք ինծի: Անցած դարձածը պիտի բացատրեմ ձեզի: Երկու մարդասպաններէն մէկը, այն որ Հէրրի Ուէսթըրլէնտ կ'անուանէր ինքզինքը, ձեր ձեռքովը գրուած յանձնարարական նամակ մը յանձնեց Ուիլքեմ Մօրիսի:

Դադանի ոստիկանը գրպանին մէջ փնտռեց և դուրս հանեց Մօրիսի դիակին վրայէն դառնուած նամակը, որուն մէջ ձօն Թէյլըր ջերմագին խօսքերով իր բարեկամին կը յանձնարարէր Ուէսթըրլէնտ եղբայրները:

Հաղիւ թէ փաստաբանը ակնարկ մը ձգած էր թուղթին վրայ, կռուփովը ուժգնօրէն զարկաւ սեղանին:

— Բայց ասիկա իմ գիրս չէ, պոռաց: Այս նամակը ես գրած չեմ: Իրաւ է թէ շատ աղէկ նմանցուած է և կարելի է դիւրաւ խաբուիլ:

— Ես ալ ճիշդ այդպէս կը մտածէի, ըսաւ Բինքլըրթըն հանդարտօրէն: Հակառակը անբացատրելի պիտի ըլլար:

— Թէյլըր սենեակին մէջ կ'երթեւեկէր յուզումով: Յանկարծ կեցաւ ու պոռաց:

— Բայց այն ատեն կեզձ է նաեւ այն նամակը, զոր ստացայ բարեկամէս: Ուիլքեմ Մօրիս ասկէ ութ օրի չափ առաջ գրեց ինծի թէ մտադիր էր քանի մը շաբաթ բացակայիլ լեռ երթալու համար և յանձնարարեց ինծի նամակ չղրկել իր վերադարձէն առաջ:

Քննիչը չկրցաւ զարմանքի ազագակ մը զսպել:

— Օ'հ, Մը. Փինքէրթըն, ասիկա այլեւս ճարտարութիւն չէ, հանճար է, ըսաւ: Պարոնին հիմակուած ըսածը դուք կէտ առ կէտ յայտնած էիք ինծի: Ա'հ, հիմա կը հաւատամ թէ ձեռք պիտի անցընենք այդ ապիրատները:

Փինքէրթըն ժպտեցաւ ու դարձեալ Թէյլըրին կողմը դարձաւ:

— Այդ ամէնէն կը հետեւի թէ, ըսաւ, Ուիլքեմ Մօրիսի և ձեր գիրը ձեռք անցուցեր են այդ մարդիկը: Արդարեւ երկու գիրերն ալ նմանցուած են օ'յնպիսի կատարելութիւնով մը որ անկարելի է ենթադրել թէ իրենց աչքին առջեւ նմոյշ մը ունեցած չեն: Միւս կողմէ պէտք է նաեւ որ Մօրիսի հետ ձեր մշակած բարեկամական յարաբերութիւններուն տեղեակ եղած ըլլան: Ինծի կուզայ որ անաւասիկ ասիկա պէտք է սահմանափակէ հետադատութիւններու գիտիւնը: Հիմա մտածեցէք: Զիջակոյի մէջ կը ճանչնա՞ք անձեր, որոնց հետ գործ ունեցած ըլլաք ձեր կեանքին նա՞ք անձեր, որոնց հետ գործ ունեցած ըլլաք ձեր կեանքին մէջ ո'րեւէ ատեն մը և զորս կարող նկատէք այսպիսի ոճի մը յղանալու և գործադրելու:

— Ամենեւի՛ն, պատասխանեց Թէյլըր: Յաճախորդներս չեն դիտեր թէ ի՞նչ յարաբերութեան մէջ էի այդ խեղճ Մօրիսին հետ: Եւ յետոյ, անոնցմէ ո՛չ մէկը չի կրնար այս տեսակ կասկածի մը առարկայ ըլլալ:

— Աղէկ մտածեցէք, Մը. Թէյլըր: Յաճախ կարգ մը անուններ նախապէս կը խուսափին մեր ուշադրութենէն: Կրնայ ըլլալ որ իմ ըսած մարդոցս հանդիպած ըլլաք օ'յնպիսի պարագաներու մէջ, որոնք առ այժմ ձեր միտքը չեն դար: Աղէք փնտռեցէք:

Փաստաբանը ձեռքերուն մէջ առաւ գլուխը դէ երկարօրէն մտածեց, բայց ի դուր: Գլուխը երերցուց վհատ երեւոյթով մը:

— Ո՛չ, Մը. Փինքէրթըն, միտքս չի դար, ըսաւ: Եւ յետոյ, ի՞նչ հարկ կայ որ գլուխս ձաթեցնեմ այսպէս: Շատ աղէկ գիտեմ որ երբեք յարաբերութիւն ունեցած չեմ ո'րեւէ մէկու հետ, որմէ կարելի ըլլայ կասկածիլ թէ մասնակցած է այս անաւելի ոճին:

Գաղտնի ոստիկանը, գլուխը ծռած, ինք ալ խորին մտածումներու մէջ թաղուած կ'երեւէր, այնպէս որ լռութիւն մը տիրեց քանի մը վայրկեանի չափ։ Յանկարծ Փինքէրթըն ձեռքը ճակտին զարնելով պոռաց։

— Ա՛հ, գտայ։ Քիչ մը առաջ չըսի՞ք թէ խորտակու՞մով գողութիւն մը տեղի ունեցած էր ձեր տունը, ասկէ 15 օր առաջ։

— Այո՛։

— Ծնդութեամբ թուեցէք ինչ որ գողցած էին ձեզմէ։

— Դողերը խորտակեցին դրասենեակիս դրամարկը և առին երկու փոքր արկղներ, որոնց մէկը 10000 տուար կը պարունակէր և միւսը՝ թուղթեր։

— Ի՞նչ թուղթեր էին անոնք։

— Դիւսաւորապէս գործի թուղթեր, բայց նաեւ անձնական նամակներ։

— Վստահ եմ թէ անոնց մէջ ձեր բարեկամ Ուիլիւմ Մօրիսի նամակներն ալ կային։

— Բայց իրաւունք ունիք, պոռաց թէյլը։ Ահաւասիկ այս անգամ բացատրուեցաւ։ Այս պատմութիւնը ապահովապէս կ'նճռոտ հանդոյց մը կը դառնայ հետզհետէ։

Գաղտնի ոստիկանը փաստաբանին երեսը նայեցաւ ժըպտելով։

— Ամենեւի՛ն. Մր. Թէյլըր. ըսաւ։ Ես ընդհակառակը համոզուած եմ թէ հիմա կը մօտենանք լուծումին։ Ինձ համար այլեւս ամենափոքր տարակոյս մը չկայ։ Հէք Մօրիսը սպաննող թշուառականները ճիշդ անոնք են որ ձեր դրամն ու թուղթերը գողցան։ Ձեր նամակները կարդալով տեղեկացան Մօրիսի հետ ձեր յարաբերութիւններուն և այդ տեղեկութիւնը գործածեցին սոսկալի կերպով, ինչպէս որ գիտէք։

Թէյլըր պատասխան չը տուաւ այլեւս ու ճակտին վրայ փայլող քրտինքը սրբեց։

— Ձեզի հետ գտնուող մարդ մը վարմանքէ՝ վարմանք կը գլտորի, Մր. Փինքէրթըն, ըսաւ քննիչը։ Ծիչդը ըսելով չեմ գիտեր այլեւս թէ ի՛նչ ըսեմ, ի՛նչ մտածեմ։ Ուրեմն կը շարժէք թէ պիտի կրնա՞ր ձեռքէն Մօրիսի սաանհները։

— Անշուշտ։ Անմիջապէս Զիքափօ պիտի երթամ 15 օր առաջ գործուած այդ գողութեան խնդիրը ձեռք առնելու և տեղւոյն վրայ քննութիւն մը կատարելու համար։ Ազէկ ըսեր էի ձեզի թէ յանցաւորները ապահովապէս ոստիկանութեան կողմէ ճանչցուած և արդէն իսկ անոր հետ գործ ունեցած ոճրագործներ են։ Բայց կ'ուզեմ գիտնալ, — եւ կը յուսամ թէ Մր. Թէյլըրի տան մէջ գտնելիք հետքերս այդ մասին տեղեկութիւն պիտի տան ինծի, — կ'ուզեմ գիտնալ թէ գաղտնի ոստիկանի ասպարէզին մէջ տակաւին բնաւ գործ ունեցած չե՞մ այդ չարագործներուն հետ։

ՍԵՒԱՄՈՐԹ ՖՐԱՆՑ

Երկու ժամ ետքը, Փինքէրթըն, որուն կ'ընկերանար փաստաբան Թէյլըր, Զիքափօյի ձեայնթացին մէջ կը գտնուէր։

Ինչպէս ըսած էր, մտադիր էր տեղւոյն վրայ կրկնել ոստիկանութեան ապարդիւն մնացած քննութիւնը և մեծ յոյս ունէր գտնել ա'յնպիսի հետքեր, որոնց շնորհիւ պիտի կրնար յանցաւորները ձեռք անցընել։

Հիմակուհիմա մտքին առջև կը բերեր այն բոլոր ոճրագործները, որոնց հետ գործ ունեցած էր արդէն։ Անշուշտ անոնց մէջ չէին պակսեր մարդիկ, որոնք կատարելապէս կարող էին ա'լ աւելի գարշելի ոճիրներ գործելու, բայց ներկայ գործին մէջ անոնցմէ ո'չ մէկին գործելու եղանակը չէր տեսներ։

Զիքափօ հասնելով, երկու մարդիկը ուղղակի փաստաբանին դրասենեակը գացին։

Թէյլըր, Քլիվլէնտէն մեկնած պահուն, իր բարեկամին այբիին յայտնած էր որ չէր կրնար երկարել իր այցելութիւնը, Բայց դէպ ի Զիքափօ այդ ճամբորդութիւնը անհրաժեշտ էր, վասն զի ամէն բանէ առաջ հարկ էր գտնել հէք Մօրիսի սպանիչները։

Եւ յետոյ, գաղտնի ոստիկանը աստիճանով էր դինք թէ

իր քննութիւնը քիչ ժամանակ պիտի տեւեր և թէ անմիջապէս ետքը կրնար Քլիվլէնտ դառնալ:

Թէյլըրի դրասենեակը կը բաղկանար զրազիրներուն վերապահուած երեք սենեակներէն: Այս վերջինը բաւական պզտիկ էր: Գողերուն խորտակած դրամարկը պատուհանին ծայրը կը գտնուէր:

Բայց փականքը նորոգուած էր գողութենէն ի վեր և զրէթէ չէր ներկայացներ այլ ևս ո՛ր և է հետք այն վնասներէն, զոր պատճառած էին գողերը:

Փինքէրթըր այս սենեակը կանոնաւոր քննութենէ մը անցուց: Մասնաւորապէս տախտակամածը քննեց, բայց հոն ալ կարելի չէր շահեկան բան մը գտնել, վասնզի սենեակը 15 օրէ ի վեր բնականաբար քանի մը անգամ մաքրուած էր:

Ժամէ մը աւելի էր որ այս քննութիւնը կը տեւեր, առանց ամենափոքր արդիւնք մը ունենալու: Բայց Փինքէրթըն վնասող մարդ չէր: Կը շարունակէր փնտռել յամառութեամբ:

— Կառախուժքին մէջ ըսիք ինծի թէ դրամարկը քիչ մը հեռացած էր պատէն, այնպէս չէ՞, հարցուց Փինքէրթըն փաստաբանին:

— Այո՛:

— Լա՛ւ ուրեմն, մենք ալ մեր կարգին առաջ պիտի քշենք զայն:

Երկու մարդիկը դժուարաւ յաջողեցան քշել, վասն զի դրամարկը խիստ ծանր էր:

Գաղտնի ոստիկանը խոշորացոյցով քննեց դրամակղին յետնակողմը:

— Ճիշդ է, ըսաւ: Փականքը կոտրելէ առաջ, գողերը փորձած են դրամարկը ծակել ետեւի կողմէն, բայց տոկուն և հաստ ըլլալուն համար ետ կեցած ըլլալու են: Այն ատեն է որ...

Յանկարծ ընդմիջեց ու թեթեւ բացազանչութիւն մը արձակեց: Խարձեալ ձեռք առաւ խոշորացոյցը և մասնաւոր խնամքով մը քննեց դրամարկին ետեւի կողմի մասը: Եւ յաղթանակի ժպիտ մը անցաւ չրթունքին վրայէն:

Թէյլըր ինք բնաւ բան մը չէր տեսներ: Երբ գաղտնի ոստիկանը շտկուեցաւ և խոշորացոյցը վար դրաւ ոստիկանքի հառաչով մը, փաստաբանը անոր նայեցաւ հետաքրքրուած դէմքով:

— Եղաւ լմնցաւ, ձեռքիս մէջ է, ըսաւ Փինքէրթըն:

Թէյլըր բառին բուն նշանակութեամբ ապշեր մնացեր էր: Գաղտնի ոստիկանին խոշորացոյցը առաւ և ինք ալ ամենամեծ խնամքով քննեց այն տեղը, որուն այնչափ ուշադրութիւն ընծայած էր Փինքէրթըն քիչ առաջ:

Գաղտնի ոստիկանը անոր բրածը կը դիտէր ժպտելով:

— Ի՛նչ ուրեմն, կը տեսնէ՞ք, հարցուց:

— Իրաւ որ բնաւ բան մը չեմ տեսներ: Շատ շատ կը տեսնեմ քանի մը անորոշ և խառնակ հետքեր, որ չեմ գիտեր ինչ բանէ առաջ եկած են: Եթէ ասոնք են...

— Ճիշդ այդ հետքերն են, Մր. Թէյլըր, որոնք հանելուկին բանալին տուին ինծի և ձեր գողին անունը յայտնեցին:

Փաստաբանը գլուխը երերցուց:

— Ձեմ հասկնար, ըսաւ: Ասոնք իմ ըմբռնումէս վեր բաներ են:

— Ձեզ տեսնեմ, Մր. Թէյլըր, աղէկ դիտեցէք: Գրաւ կը դնեմ որ ի վերջոյ պիտի նշմարէք թէ անորոշ և խառնակ հետքեր անուանուածը իրականին մէջ ուրիշ բան չէ բայց եթէ մարդկային ձեռքի մը թողած դրոշմը:

— Ձեռքի մը դրոշմը: Տէ՛ր Աստուած, այո՛, ի հարկին, երեւակայութեան ուժով, կարելի է անոր մէջ գտնել բան մը, որ տարտամ կերպով ձեռքի կը նմանի:

— Ամենեւի՛ն, ըսաւ գաղտնի ոստիկանը, ընդհակառակը շատ որոշ և շատ տեսանելի է: Ձեռքը բաւական խոշոր էր: Լայն մատանի մը կար ցուցամատին վրայ: Այդ ձեռքին երրորդ մատը պակաս է:

Թէյլըր զարմանքէն ցնցուեցաւ և ապշահար դէմքով մը նայեցաւ Փինքէրթընի:

— Դուք այդ ամէնը սա մրոտումի՛ն մէջ կը տեսնէք, ուր ես բան մը չեմ նշմարեր:

— Այո՛ :

— Ներեցէ՛ք, բայց բան մը չեմ հասկնար այլևս և չեմ գիտեր թէ ինչ ըսեմ: Քեզ կը մնայ որ գիտնաք թէ որո՞ւն կը պատկանի այդ ձեռքը, որուն մէկ մատը կը պակսի: Ձեր կողմէ եղած ո՛չ մէկ բան այլևս չի զարմացնէր դիս:

Փինքէրթըն սկսաւ խնդալ:

— Ինչպէս ըսիք, այդ ալ գիտեմ: Այս ձեռքը կը պատկանի խիստ վտանգաւոր անձի մը, որ սեւամորթ Թրանց անունով ճանչցուած է ոճրագործներու աշխարհին մէջ: Ես արդէն քանի մը անգամ հաշիւ կարգադրած եմ անոր հետ և բանտը անցուցած իր կեանքին առնուազն տասը տարիները ինծի կը պարտի:

Կարճահասակ փասաբանը այնչափ շուարած էր որ պատասխանելիք խօսք մը չգտաւ: Այս բոլոր անակնկալ դիւտերը ապշուեցան նմանող զարմանքի մը կը մատնէին զինքը:

— Կարելի՞ քան է որ, ըսաւ, այդչափ բան կարգաք կիսովին ջնջուած սա դրոշմին մէջ:

— Այո՛, և այնչափ վստահ եմ ըսածիս վրայ որ անմիջապէս Նիւ Եօրք պիտի երթամ:

— Նիւ Եօրք:

— Բայց այո՛, ես կրնամ իմ մարդս փնտռել Նիւ Եօրքի մէջ, քանի որ հոն իմ մտադրութեանս տակ ունիմ գործակալներս և աշխատակիցներս: Ուրեմն մնաք բարով, Մր. Թէյլըր: Կը յուսամ թէ քիչ ատենէն պիտի կրնամ երկու մարդասպանները Քլիվլէնտի բանտը առաջնորդել իմ ձեռքովս: Շուտով կը տեսնուինք նորէն:

Այս խօսքերը ըսելէ ետք, Փինքէրթըն գրասենեակէն մեկնեցաւ կայարան երթալու և Նիւ Եօրքի առաջին կառախումբը նստելու համար:

ՕՂԻՆ ՄԷՋ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒՄ ՄԸ

Նիւ Եօրք դառնալուն պէս, զաղտնի ոստիկանը անմիջապէս հարկ եղած միջոցները ձեռք առած էր գործը հետապնդելու համար:

Բովանդակ Մ. Նահանգներուն մէջ ցրուած էր իր լաւագոյն գործակալներէն քսանը, որոնց մէջ կը գտնուէին իր երկու տեղակալները՝ Բէրիէ և Մօրիսօն:

Անոնցմէ իւրաքանչիւրը պաշտօն ունէր որոշեալ գաւառի մը վրայ հսկելու և օգտապարիկի վերելք մը ծանուցուելուն պէս իմացնել վարպետին:

Մասնաւորապէս պիտի ջանային փնտռել, հասկնալ թէ այդ օգտանաւորներուն մէջ պիտի գտնուէ՞ր մէկը, որուն աջ ձեռքին երրորդ մատը պակաս էր:

Գաղտնի ոստիկանը չէր յուսար թէ Ուէսթըրլէնտ եղբայրները քիչ ատենէն նոր վերելքի մը ձեռնարկեն: Մակայն դրամի պէտքը կրնար մղել զիրենք նոր հարուած մը փորձելու, որ քիչ մնաց յաջողէր Քլիվլէնտի մէջ:

Այս վերջին ենթադրութիւնը իրականացաւ:

Արդարեւ, ութ օր ետքը, Փինքէրթըն Աթլանթայի ծոտակայ փոքր քաղաքէ մը կ'ստանար Մօրիսօնի զրկած մէկ հեռագիրը, որ սապէս խմբագրուած էր.

«Վաղը չէ միւս օր օգտապարիկի վերելք մը տեղի պիտի «ուեննայ այստեղ: Օգտանաւորը կը կոչուի Թրանցի: Հետը «օգնական մը ունի: Շարունակ մօրթէ ձեռնոցներ կը կրէ, «զօրս բնաւ չի հաներ:—
ՄՕՐԻՍՈՆ»:

— Անոնք են, ըսաւ զաղտնի ոստիկանը ինքնիքէն:

Նոյց օրը մեկնեցաւ դէպ Աթլանթա: Համոզուած էր թէ ապահով հետքը գտած էր:

Դիւրին էր հասկնալ թէ այդ Թրանցին ինչո՞ւ ձեռնոցները չէր հաներ բնաւ: Չէր ուզեր ցոյց տալ որ ձեռքին մէկ մատը պակաս էր: Արդ, ձեռնոցին տակ, երրորդ մատը հարտարօրէն լեցնելով, ո՛չ ոք կրնար բանէ մը կոտկածիլ:

Աթլանթայի ձեպընթացը, ցաւալի պարագաներու բերամամբ, բաւական կարեւոր յապաղում մը կրեց, այնպէս որ Փինքէրթըն իր մեկնումին երկրորդ օրուան առտուն միայն հասաւ հոն:

Վերելքը տեղի ունենալիք փոքր քաղաքին մէջ երկաթուղի չկար, այնպէս որ զաղտնի ոստիկանէ հարկադրուեցաւ կառք մը նստիլ այդ քաղաքը երթալու համար:

Կառքին մէջ նստելու պահուն, ձիաւոր մը կայարան կը հասնէր սրարչաւ: Գաղտնի ոստիկանը նշմարելով, ուրախութեան և զարմանքի աղաղակ մը արձակեց:

— Դո՞ւք էք, վարպետ, ըսաւ: Ա՛հ, ի՞նչ երջանկութիւն: Ճիշդ ժամանակին հասաք: Վերելքը տեղի պիտի ունենայ երկու ժամէն: Արդէն օգտապարիկը ուռեցնելու վրայ են:

Մօրիսօն էր որ վարպետին գալը չտեսնելուն վրայ մտահոգուելով, մինչ վերելքի պատրաստութիւնները հետդ-

հետէ կը յառաջանային, ձի նստած և մինչև կայարան վազած էր սանձարձակ:

Մօրիսոն մեծ վարանուծի մէջ էր: Եթէ վարպետը չի գար, ի՞նչ ընելու էր: Օղանաւորդը, որ ժամանակէ մը ի վեր փոքր քաղաքին մէջ կը բնակէր արդէն, ժողովուրդին սիրելին եղած էր:

Ինակիչներէն շատեր օղապարիկով վերելք տեսած չէին բնաւ: Ուստի անհամբեր կ'սպասէին օղապարիկին մեկնելուն:

Մօրիսոն այս կացութիւնը վարպետին հասկցուց քանի մը բառով:

— Այս կառքով հոն երթալու համար ո՞րչափ ժամանակ պէտք է, հարցուց Փինքէրթըն իր տեղիկալին:

— Առնուազն երկու ժամ:

Դադարն ուստիկանը կառապանին դարձաւ:

— Ինձէ նայեցէք, բարեկամ, ըսաւ անոր, այս ճամբորդութեան հակար տասը տոլար սահանջեցիք ինձէ: Ե՛րբեմն, ոչ թէ տասը, այլ հարիւր տոլար պիտի տամ եթէ միայն մէկուկէս ժամէն հասցնէք զիս:

Լայն ժպիտ մը ճառագայթեց կառապանին դէմքին վրայ:

— Կրցածս պիտի ընեմ, ըսաւ, և եթէ ձիերէն մէկը ճաթեցնեմ...

— Փոխարժէքը պիտի տամ, խոստացաւ Փինքէրթըն: Եւ հիմա ճամբայ ելէք:

Ձիերը մեկնեցան արտակարգ գնացքով մը:

— Հիմա ժամանակ ունինք, ըսաւ Փինքէրթըն, Գիտցածներդ պատմէ առանց մանրամասնութիւն մը զանց ընելու:

Մօրիսոն հնազանդեցաւ:

Իմանալուս պէս որ վերելք մը տեղի պիտի ունենայ, այսինքն նախընթաց օր, հեռագիր մը ղրկեցի ձեզի: Պէտք է ըսեմ թէ մեր երթալիք քաղաքին ընակիչները տեսակ մը ժողովրդային հանգէս կամ բանայիտ կը նկատեն այս վերելքը: Տօնավաճառի յատուկ խանութներ շինուած են այն տեղւոյն վրայ, ուրիշ պետի բարձրանայ օղապարիկը: Այս առտուրնէ ի վեր երաժշտախումբ մը շարունակ կը նուագէ: Դպրոցները արձակուրդ ունին և շատ գործաւորներ իրենց աշխատութիւնը դադարեցուցած են, այդքան հազուադէպ տեսարան մը չփախցնելու համար:

— Այո՛, ըսաւ Փինքէրթըն, ասիկա մեծ դէպք մըն է այդ մարդոց համար, որոնք տակաւին տեսակ մը զերբնա-

կան երեւոյթ կը նկատեն օղապարիկ մը: Այս պայմաններուն մէջ պէտք չէ ծածկել թէ մեկնումէն առաջ ձերբակալութիւն մը ծանր վտանգներ կը ներկայացնէ, վտանգի բազմութիւնը, զրկուելով այն տեսարանէն, որուն վրա դրած է իր յոյսը, կրնայ զայրանալ: Ո՛վ գիտէ ի՞նչ ծայրայեղութիւններ պիտի գործէ եթէ իր աչքին առջեւ տարուի այդ միանցին, զոր տեսակ մը հերոս կը նկատէ: Փոքր քաղաքին ոստիկանները անշուշտ շատուր չեն: Ամէն պարագայի մէջ անբաւական են մոլեգնաց բազմութեան մը զիմադրելու:

— Իրաւուք ունիք, Մր, Փինքէրթըն: Բայց այն տեսն ի՞նչպէս պիտի ընէք այդ երկու ապիրատները ձերբակալելու համար: Անգամ մը որ օղապարիկը մեկնի և մարդիկը օգին մէջ բարձրանան, այլ եւս բան մը չենք կրնար ընել անոնց դէմ:

— Ես ընաւ այդ կարծիքէն չեմ: Կրնաս վստահ ըլլալ թէ անպատճառ պիտի ձերբակալենք զիրենք:

— Բայց ի՞նչպէս, ի՞նչպէս:

— Շատ պարզ է: Անոնց հետ վերելք պիտի կատարեմ և բարձրանալէս հաջ պիտի ձերբակալեմ զիրենք:

Մօրիսոն դէմքը սոսկալի կերպով ծամածռեց:

— Աստուծոյ սիրուն, վարպետ, այդպիսի բան մը միաքէ մի՛ անցընէք, սրտաց: Գիտէ՞ք թէ ի՞նչ սոսկալի վտանգի մը կ'ենթարկէք ինքզինքնիդ: Վեր ելլելուդ պէս, մահը ձեր տակն է...

Փինքէրթըն ժպտեցաւ:

— Սիրելի Մօրիսոն, ըսաւ, ես արդէն շատ աւելի վտանգաւոր կացութիւններու մէջ գտնուած և միշտ ողջ գուրս ելած եմ: Շատ ողորմելի ոստիկան մը եղած պիտի ըլլայի եթէ ընկրկէի վտանգին առջև, ի՞նչ ձեւի տակ ալ որ ներկայանայ: Եւ յետոյ, ներկայ պարագային մէջ, իստոր ներկայանայ որ այդ շարագործները բռնեմ իրենց ոճիւրդ կապէս կ'ուզեմ որ այդ շարագործները բռնեմ իրենց ոճիւրդ գործած պահուն: Այս քաղաքին մէջ օթօժօպիլ մը կայ:

— Այո՛, կայ և կը պատկանի հարուստ Բլէննիի, զոր օղանաւորները խիստ հաւանաբար ընտրած են իւրեւ զոն:

— Հոս կուգանք ուրիշ կէտի մը, որուն վրայ հարցում պիտի ընէի քեզի: Բայց նախ ըսածնիս աւարտեց: Բազաք հասնելուս պէս, Բլէննիի տունը կ'երթաս, օթօժօպիլը պատրաստել կուտաս, մէջը կը նստիս և կը հետեւիս օղապարիկին: Արդարեւ մտադիր չեմ երկար ատեն օգին մէջ, այլ գրէթէ անմիջապէս վար պիտի իջնես:

— Լա՛ւ, դիւրին է, վասնզի Բլէննի օթօմիպիւի կա, տաղի սիրահար մըն է, որ ամբողջ օրը կը պտտի քաղաքին մէջ: Իր օթօմիպիւը ապահովապէս վերելքի տեղւոյն մօտը պիտի ըլլայ, մեկնելու կազմ ու պատրաստ, եթէ սակայն նոյն իսկ տեղւոյն վրայ չէ:

— Ազէ՛կ: Այս քաղաքին մէջ զիտցող կա՞յ թէ վերջերս օդապարիկի մը միջոցաւ ոճիր մը գործուած է Քլիվլէն-տի մէջ:

— Շատ հազուադէպ կերպով լսած եմ անոր խօսքը: Գիտցողները անշուշտ շատ քիչ են: Ամէն պարագայի մէջ վայրկեան մը իսկ մօտէ անցուցած չեն թէ կրնայ առնչու-թիւն մը գտնուած ըլլալ երկու մէկսթըրլէնտներուն և օդա-նաւորդ Ֆրանցիի ու իր ընկերոջը միջեւ:

— Ատիկա դիւրին էր գուշակել: Եւ հիմա բացատրէ թէ ինչէ՞ն կ'ենթադրես որ այս չարագործները Փլէննի ընտրած ըլլալու են իբրեւ իրենց նոր զոհը:

— Ահաւասիկ, Փլէննի քաղաքին ամէնէն հարուստ մարդն է: Երկու միլիոն տոլարի չափ դրամ ունի: Բաւա-կան գէր է: Կարմրցած և ուռած դէմք մը ունի, բաւական պանակ մը, զոր կը ցուցնէ ամէն առթիւ և մանաւանդ առանց առիթի սպասելու: Մէկ խօսքով, կը կարծէ թէ քաղաքին և նոյնիսկ ըովանդակ աշխարհի ամէնէն կարեւոր անձն է: Երբ օդանաւոր Ֆրանցի հոս եկաւ, զրեթէ ամբող-ջովին դրաւեց զայն: Իր տանը մէջ հիւրընկալեց և ամէն օր միասին դուրս կ'ելլեն:

— Այո՛, ըսաւ Փինքէրթըն, այդ պարագաներուն մէջ անիկա որս մըն է այդ երկու աւազակներուն համար: Մարդ մը, որ դոհարեղէններու վաճառատուն մը և լեցուն դրա-մապանակ մը կը կրէ իր վրայ և ասոր հետ մէկտեղ խելքի պակսութիւն ալ ունի, լաւագոյն որս մը կրնայ ըլլալ: Ասկէ աւելի աղէկը չէին կրնար գտնել: Օ՛ն, կառապա՛ն, չո՛ւտ, չո՛ւտ:

Կառապանը կը մտրակէր ձիերը և կառքը կը շարունա-կէր սուրալ դժոխային դնացքով մը: Բլուրի մը վրայ հասած էին: Հեռուէն կը նշմարուէին սզտիկ ցած տուններու տա-

ծիքները: Մօրիսոն վարպետին ուշադրութիւնը հրաւիրեց անսակ մը խոշոր դռնաթի վրայ, որ տուններուն վերեւ կը ձօճէր և արեւին ճառագայթներուն տակ կը փայլէր: Օդա-պարիկն էր:

Փինքէրթըն դիտակը առաւ և ուշադրութեամբ զննեց:

— Չա՛ր սատանայ, պոռաց, Գրեթէ ամբողջովին ու-ռած է: Աճապարելու է: Խենթեանալը լան մը չէ եթէ ժա-մանակին չհասնինք և տեսնենք որ այդ երկու աւազակ-ները մեր աչքին առջեւ օդին մէջ բարձրացնեն իրենց տա-րարախտ զոհը:

Գաղտնի ոստիկանը ինք ձեռք առաւ սանձերը և մըտ-րակը: Ձիերը, որոնք փրփուրներէն ճերմկցած էին, նե-տերու պէս կը սլանային:

Հետզհետէ կը մօտենային: Արդէն որոշապէս կը տես-նուէր մեծ հրապարակը, որ խիտ բազմութիւնով մը ծած-կուած էր: Կառքը վերջապէս կեցաւ այդ հրապարակին ծայրը:

Օդապարիկը, հովէն թեթեւապէս մղուելով, թուլօրէն կ'երերար, քանի մը պարաններու միջոցաւ գետնին կապ-ուած ըլլալով:

— Բազմութեան մէջ յուզումը իր ծայրայեղ աստիճա-նին հասած էր:

— Ճամբայ պիտի ելլե՞ն, ճամբայ պիտի ելլե՞ն, կը պոռային բոլոր հանդիսատեսները, հիացմամբ դիտելով հը-կայ դռնը, որ քիչ մը ետքը պիտի սլանար օդին մէջ: Մօրիսոն անմիջապէս վազեց Բլէննիի օթօմիպիւին մօտ, որուն քիչ մը հեռուն կեցած ըլլալը նշմարած էր:

Գալով Փինքէրթընի, անիկա թեւերը և արմուկները զործածելով ճամբայ մը կը բանար բազմութեան մէջէն: Մերթ կը ծռէր և մարդոց սրունքներուն մէջէն կը սպրդէր կ'անցնէր և մերթ ալ ու ձախ կ'ուռնէր հարուածներ տալով իր ճամբուն վրայ գտնուող հանդիսատեսները մէկդի կ'ընէր:

Փինքէրթըն կը շարունակէր յառաջանալ առանց հոգ ընելու անէծքները, որոնցմով կ'ընդունէին զինք և նոյնիսկ սպառնացայտ կ'ուռնկները, որոնք կը բարձրանային իր վրայ:

Վերջապէս սիտփանքի հառաչ մը արձակեց: Հանդիսա-տեսներու առաջին շարքին վրայ հասած էր:

Ֆրանցի, սեւ մազերով խոշոր մարդ մը, իր ընկերոջը հետ նստած էր արդէն նաւակին մէջ:

Այդ ընկերը բացարձակապէս անպիսի անմօրուս մէկն էր:

և կը լրտեսէր Բլէննին, որ Ֆրանցիի հետ խօսելու վրայ էր: Փինքէրթըն անմիջապէս նշմարեց որ միլիոնատէրին մասին Մօրիսոնի ըրած նկարագրութիւնը չսփազանցուած չէր:

Երեք մարդիկը այսպէս արագ կերպով քննելէ ետք, ուշադրութիւնը կեդրոնացուց պարանին վրայ, որուն մէկ ծայրը կապուած էր նաւակին տակէն: Մէջտեղի մասը գետնին վրայ էր, ճիշդ Փինքըրթընի ոտքերուն տակ: Գալով միւս ծայրին, խիստ որոշապէս տեսաւ թէ անիկա նաւակին եզերքին վրայ կախուած և անոր մէջ ինկած էր:

Անշուշտ այդ ծայրին վրայ կը դառնէր հանդոյցը:

— Ամէն բան պատրաստ է, հարցուց Ֆրանցիի ընկերը ձայնով մը, որ յուզումէն կը դողար:

Այդ միջոցին գաղտնի ոտտիկանը քայլ մը առաւ և իր ոտքերուն առջեւ տարածուած պարանին վրայ սայթաքեցաւ, որպէս թէ տեսած չըլլար զայն:

Ինկաւ և ձախաւեր չուանին մէջէն ոտքերը ազատելու ձեւ ընկելով մէկտեղ, գրեթէ ամբողջովին կտրեց զայն ամելիի մը պէս սուր դանակով մը, զոր ձեռքին մէջ պահած էր: Չուանը քանի մը թելերով միայն կապուած էր և անոնք ալ թեթեւօրէն քաշուելուն պէս պիտի խզուէին:

Անմիջապէս ոտքի ելաւ: Միջադէպը գրեթէ աննշմար անցած էր:

Փլէննի Ֆրանցիի ձեռքը սեղմելու վրայ էր:

— Բարի ճամբորդութիւն, Տեա'րք, կ'ըսէր: Ուրեմն որոշուած է, այնպէս չէ: Ուր որ իջնէք, հեռագիր մը ղրկեցէք ինձի և ես անմիջապէս օթոմօպիլովս կուգամ ձեզ առնելու:

— Այո', այդպէս պիտի ընենք: Ամէն բան պատրաստ է:

— Այո', պատասխանեցին չուանները բռնող մարդիկը:

— Օ'ն ուրեմն, մէ'կ, երկու, երեք: Թողուցէ՛ք:

Բազմութիւնը, որ հետզհետէ ջղայնացած էր, աղաղակ մը արձակեց:

Մարդիկը թողուցին չուանները և նոյն պահուն Ֆրանցի պարոնին հանդոյցը նետեց նաւակին մօտ կեցող Փլէննիի վիզին շուրջ: Եւ որպէս զի մինչեւ իրենց քով բարձրացուցած պահուն մարմինը վար չիլնայ, թշուառականները այս անգամ հոգ տարած էին հանդոյցը երկաթի թելէ շինելու:

Միլիոնատէրը, յանկարծ զգալով որ օդապարիկը գետնէն կը վերցնէր զինք, սոսկալի ճիչ մը արձակեց: Բայց

գրեթէ նոյն վայրկեանին Փինքէրթընի կողմէ կտրատուած չուանը խզուեցաւ և Փլէննի ինկաւ բազմութեան մէջտեղը:

Փութացին զինքը շնչահեղձ ընող հանդոյցը վիզէն հանել:

Գալով երկու օդանաւորներուն, անոնք ալ իրենց կարգին անակնկալի մը եկած էին, որուն անշուշտ չէին սպասեր բնաւ:

«Թողուցէ՛ք» հրամանը տրուած միջոցին Փինքէրթըն օդապարիկին մօտ վազած և կառչած էր նաւակին եզրին, որուն հետ բարձրացաւ օդին մէջ:

Այս ամէնը տեղի ունեցած էին պատմելու համար պէտք եղածէն շատ աւելի քիչ ժամանակի մը մէջ:

Քանի մը բոպէ ետքը, Փինքէրթըն երկու օդանաւորներուն հետ կը սաւառնէր գետնէն քանի մը հարիւր մէդր վեր: Պահած էր նոյն հանդարտութիւնը և անայլայլ պաշարիւնութիւնը, զոր պիտի ունենար, եթէ սալօնի մը մէջ խօսելու վրայ ըլլար:

— Կը ներէ՛ք, տեա'րք, ըսաւ հանդարտօրէն: Թերեւս քիչ մը անպատշաճ կը դռնէք իմ ընթացքս, բայց դիտէ՛ք շատ կը փափաքէի մասնակցիլ այս պզտիկ արշաւանքին:

Երկու չարագործները, սարսափէն ջլատուած, գաղտնի ոտտիկանին կը նայէին որպէս թէ անիկա յանկարծ միւս աշխարհէն դուրս ելած ըլլար:

Փինքէրթըն ճարտար շարժուծեւով մը ելաւ նաւակին եզերքին վրայ և պահ մը ետք թշուառականներուն դէմը կը ցցուէր:

— Փինքէրթըն, պողաց Ֆրանցի:

— Ահ, ա'հ, սիրելի Ֆրանցս, ուրիշ անունով Ուէթթըրլէնտ, ուրիշ անունով մըն ալ Ֆրանցի, հաճոյքով կը տեսնեմ թէ կը ճանչնա՛ք զիս: Աւելի՛ աղէկ, աւելի՛ աղէկ: Արդէն առաջին անգամ չէ որ կը հանդիպինք իրարու: Միայն թէ այս անգամ մեր հանդիպումը աւելի սուղի պիտի նստի ձեզի:

Ֆրանցի ընկերը սոսկալի հայհոյութիւն մը ըրաւ և ձեռքը գրպանին տարաւ:

Բայց այս շարժումը աւարտելու ժամանակ ունեցած չէր երբ գաղտնի ոտտիկանին թեւը իջաւ դանկին վրայ թշուառականին, որ դեղձեւելով նահանջեց:

Ջանաց պարաններուն կառչիլ, բայց ձեռքերը պարապութեան հանդիպեցան: Նաւակին եզերքին վրայէն մէկ կողմին վրայ ծրեցաւ և վար ինկաւ:

Փինքէնթըր լսեց բազմութեան արձակած աղաղակը:

— Եւ հիմա, սիրելիս Ֆրանց, ըսաւ փինքէրթըն օգտաւորդին, կափարիչը բանալու հաճոյքը պատճառեցէք ինծի: Վար պիտի իջնենք:

Ֆրանց, կատաղութիւնով արբշիւ, ակռաները կը կըրճտէր: Ստեւալառ ակնարկ մը սեւեռեց զաղտնի ոստիկանին վրայ և չարամտութեամբ ձեռքը երկնցուց դէպ ի խզուծի չուանը, որու միջոցաւ կարելի է պատուել օղապարիկին պատեանը և վայրկեանի մը մէջ պարպել անոր պարունակած ամբողջ կազը: Ասիկա յանդուգն գործ մըն է, որուն բնականաբար յոռոհատական պարագայներու մէջ միայն կը դիմուի երբ օղապարիկը շատ մօտ է գետնին և երբ ուժգին հով մը կը քաշէ զայն հողին վրայ: Բայց այս բարձրութեան մէջ այդ չուանին գործածութիւնը առաջ պիտի բերէր զարհուրելի անկում մը, որմէ ողջ պիտի չազատէին ո՛չ Ֆրանց և ո՛չ փինքէրթըն:

Բարեբախտաբար վաբպետը դուշակեց թշուառականին մտադրութիւնը: Առանց վարանելու, գրպանէն երկաթեայ կարճ ձող մը հանեց և կրկնակի հարուածներով զարկաւ Ֆրանցի, որ իսկոյն նաւակին մէջ ինկաւ զգայաղիւրկ:

Յետոյ ինք կափարիչը բացաւ և օղապարիկը սկսաւ դանդաղօրէն իջնել, մինչ զաղտնի ոստիկանը ուժով մը կը կապէր իր կալանաւորը:

Վայրէջքը տեղի ունեցաւ առանց դժուարութեան: Օղապարիկը բարձրացած տեղէն իբր մէկ մղոն հեռու իջաւ և բռնուեցաւ Մօրիսոնի կողմէ, որ Փլէննի օթօմօպիլովը վազած եկած էր քանի մը ոստիկաններու հետ:

Փինքէրթըն ինք անձամբ Բլիվլէնտ տարաւ Ֆրանցը: Երեք չարաթ վերջ թշուառականը մահուան դատապարտուած և գլխատուած էր:

Հետեւաբար Տիկին Էլլինըր Մօրիս գոնէ իր տարաբախտ ամուսնոյն մահուան վրէժը լուծուած տեսնելու մխիթարութիւնը ունեցաւ:

Երկու տարի՝ ետք, անիկա կ'ամուսնանար փաստաբան Թէյլըրի հետ, որ երկու աւազակներուն զոհին ամէնէն հաւատարիմ բարեկամը եղած էր:

Վ Ե Ր Ձ

910

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007238 18

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007237 17

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007236 16

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007235 15

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007234 14

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007233 13

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007232 12

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007231 11

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007230 10

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007229 9

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007228 8

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007227 7

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007226 6

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007225 5

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007224 4

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007223 3

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007017 2

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0933053 1

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007241 21

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007240 20

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL1007239 19

